

VOORWOORD

Bert Hellinger heeft mij verward en heeft mijn ziel verrijkt. Hij heeft mij in onzekerheid gebracht, geraakt en nieuwsgierig gemaakt.

Veel van zijn gedachten kwamen me eerst zo ontzettend bekend voor: ‘Het moederschap is iets groots’ – o God! ‘Je vader en moeder eren’ – wat katholiek! ‘De ouders niet bevechten, maar ze nemen zoals ze zijn’ – maar ze hebben me toch behoorlijk wat aangedaan! ‘De vrouw moet de man volgen!’

En zo iemand bewonder jij?

Ja. Zijn therapeutische werk fascineert mij bijzonder. Drie dagen lang heb ik gekeken hoe hij voor een publiek van vierhonderd man met zieken werkte. Het leek bijna op theater. Spannend, emotionerend en zo werkelijk uit het leven gegrepen. Maar degenen die toekeken en er oorspronkelijk niet in betrokken waren werden ongemerkt lotgenoten in het drama van de eigen familie.

Plotseling is daar het eigen verhaal. Gebeurtenissen die tot dan toe onbeduidend leken krijgen betekenis: ‘Oh ja, er was ook nog die halfzuster!’ Op een ander moment stromen de tranen, als iemand voor zijn moeder buigt. Hoe kan dat, waar komt dat nu vandaan? En ‘s avonds komt de vermoeidheid op – ‘God mag weten waarom, ik heb toch alleen maar toegekeken?’

Hoe komt het dat die vrome woorden in dit therapeutische werk opeens zinvol worden? Deemoed tegenover de ouders en de ‘zegen’ van vader vragen? Hoe ‘waar’ is het als iemand een verontschuldiging ongepast noemt en vergeving als aanmatigend aanmerkt? Door wat wordt het denken achter zijn therapeutische handelen geleid, en hoe komt het dat hij zo trefzeker de blinde vlekken in het bekende, verklarende denken kan blootleggen?

Waarom kijkt hij

- naar de liefde bij incest (dat is toch weerzinwekkend!)
- naar de onontkoombaarheid van de schuld in de Nazi-context (ze hadden toch beter moeten weten en zich kunnen verzetten!)
- naar verontwaardiging als gewelddadige energie (men moet onrecht toch bevechten!)
- naar de achting voor het mannelijke in het proces van emancipatie (waar moet die vandaan komen als er zoveel mannelijke verachting is voor het vrouwelijke!)
- naar de schuld van adoptiefouders tegenover hun geadopteerde kinderen (adoptie is toch een grootmoedige sociale daad?)
- naar de binding aan de familie als bron van vrijheid (men moet zich toch

juist losmaken van de ouders!)

- naar verzoening met de eigen lotsbestemming (ik neem het lot toch in eigen hand!).

Deze manier van denken riep zoveel vragen bij mij op! De kern van mijn fascinatie voor Hellingers werk lag echter in het feit dat het me diep raakte. Of ik hem nou zag werken voor publiek, zijn boeken las of later urenlang met hem sprak: telkens ervoer ik daarna zoiets merkwaardigs als vredigheid, ontspanning, een innerlijke rust en opgeruimdheid naar mezelf en naar de wereld. Hoe dat komt? Wellicht komt het doordat hij iemand is die zeer vasthoudend zoekt naar liefde als bron van verstrikking, lijden en ziekte. Hellingers taal komt daardoor af en toe ouderwets over. Als hij van deemoed, het goede of genade spreekt, over de zegen van de vader, van het leven als geschenk of van verzoening, komen we in een ervaringsgebied van de ziel, waarvoor de moderne, analytisch georiënteerde psychologie geen woorden kan vinden.

Het is alsof hij een brug bouwt naar een werkelijkheid die geen taal kent voor de diepste roerselen van de ziel. Dat alles vond ik ook een beetje beangstigend. Wie is deze man, die mij voorbij mijn gezond verstand tot zulke andere inzichten brengt?

Bert Hellinger kan ongenaakbaar, vasthoudend en, voorzichtig uitgedrukt, bepalend (sommigen noemen het autoritair) zijn tegenover zijn cliënten als hij dat nodig acht.

Hij schroomt niet om zeer confronterende inzichten, die anderen nauwelijks zouden durven denken, openlijk uit te spreken. Hij is geen man die voorzichtig is, maar een man die voor-ziet. Deze psychotherapeut, die zichzelf liever hoeder van de ziel noemt, dupeert de zelfbenoemde advocaten van de armen en rechtelozen, de weduwen en wezen, of het nu therapeuten, priesters of anderszins betrokkenen zijn die graag als hulpverleners optreden. De vocabulaire van de mens die in wezen goed is en de mooie doelen van een verhelderende opvoeding of therapie – ergens komt het allemaal wat blasé, opgeblazen en krachteloos voor ten opzichte van Hellinger's eenvoudige taal. En dan wil deze Hellinger juist niet al teveel weten! Eigenaardig!

Over het algemeen is het voor therapeuten belangrijk dat de verste uithoeken van persoonlijk leed op een aannemelijke en begrijpelijke wijze gepresenteerd worden. Hellinger wil alleen feiten weten – niet wat iemand daarbij denkt of hoe hij of zij zich daarbij voelt. 'Nou kom, stel nou eerst maar je familie op',

onderbreekt hij beginnende klaagzangen over kwaadaardige vaders of verzwelgende moeders. Eens werkte hij met een man die bij een ongeluk zijn vrouw en zoon verloren had. Het verhaal over deze gebeurtenis had iedereen in de zaal volkomen verlamd, zo verschrikkelijk was het. Hellinger staat tegenover hem, luistert naar hem en zijn stem wordt zacht. ‘Stel het op’, zegt hij, en hij weet op onnavolgbare wijze deze man te helpen de dood van zijn geliefden onder ogen te zien en de man terug naar het leven te begeleiden – heel rustig, met weinig woorden en een vriendelijke zekerheid, die alle aanwezigen draagt. Dat is Hellinger ook. Een zachte, warmhartige man, geheel gecentreerd in zijn compassie.

En op een bepaald moment zijn we dan bijeen gekomen, eerst in een radiostudio, daarna in een werkkamer, en hebben we een stormachtige vragenlijst afgewerkt. Geweldig dat hij daaraan meegewerkt heeft! Niet alles is volledig opgehelderd, maar het is genoeg als eerste stap.

De gesprekken met Hellinger nodigen uit tot vele overwegingen.

Hij provoceert, fascineert, ergert en raakt ons. Deze mengeling is voedend voor de geest en brengt het denken in beweging op plaatsen waar het anders tevreden achterover leunt. En op een bepaalde manier gaat men daarna iets toegeeflijker terug de wereld in.

Gabriele ten Hövel